

VASTUULLISUUS- SUUNNITELMA

TYÖKIRJA URHEILUSEUROJEN JA LIIKUNTAÄ JÄRJESTÄVIEN
YHDISTYSTEN VASTUULLISUUSTYÖHÖN

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

MIKKELI

Liikuntapalvelut

Savonlinna

PIEKSÄMÄKI
Etunimi sukunimi

Puumala

MÄNTYHARJU.

Sulkava

RANTA
SALMI

HIRVENSALMI
- elämä ja enemmän -

Enonkoski

SISÄLLYS

Johdanto	3	Itsearviointimatriisi urheiluseuran nykytila-analyysiin	10
Mitä on vastuullisuus?	4	A. Hyvä hallinto ja päätöksenteon avoimuus	11
Vastuullisuussuunnitelman valmistelu	5	B. Johtaminen, vastuut ja taloudellinen vastuullisuus	12
Teema 1: Turvallinen toimintaympäristö, yhdenvertaisuus ja osallisuus	7	C. Turvallinen toimintaympäristö, yhdenvertaisuus ja osallisuus	13
Teema 2: Ekologinen vastuullisuus ja tapahtumat	8	D. Viestintä ja saavutettavuus	14
Teema 3: Hyvä hallinto ja viestintä	9	E. Ympäristövastuu ja kestävät käytännöt	15
		Yhteenveto nykytilasta	16
		Toimenpidesuunnitelma	17

JOHDANTO

VASTUULLISUUSSUUNNITELMAN TARKOITUKSENA ON TOIMIA TYÖKALUNA VASTUULLISUUDEN EDISTÄMISESSÄ. SE KOKOAA YHTEEN JA TEKEE NÄKYVÄKSI NE TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA KÄYTÄNNÖN RATKAISUT, JOTKA KERTOVAT VASTUULLISESTA TOIMINNAN TOTEUTTAMISESTA.

Vastuullisuussuunnitelma on toiminnan kehittämisen, viestinnän ja riskien hallinnan työkalu. Kirjaamalla vastuullisuuden periaatteet yhteiseksi suunnitelmaksi seura vahvistaa yhteistä ymmärrystä siitä, mitä vastuullinen toiminta on juuri heidän urheiluyhteisössään.

Vastuullisuus itsessään ei ole erillinen kokonaisuus tai tehtävä, vaan toimintatapa yhteisön arjessa. Vastuullisuussuunnittelu on ennaltaehkäisyä, hyvän vahvistamista ja epäkohtien kitkemistä. Toimimalla jokainen turvallista, kestävä, yhdenvertaista ja tasa-arvoista liikunta- ja urheiluyhteisöä kehittäen, rakennamme samalla myös parempaa liikunnallista yhteiskuntaa tuleville sukupolville.

Tämän työkirjan tarkoitus on auttaa seuraa tai yhdistystä tunnistamaan, missä vastuullisuustyössä ollaan nyt, mitä kehitetään seuraavaksi ja miten työ tehdään näkyväksi arjessa. Tekstin selkiyttämiseksi käytämme työkirjassa kaikista liikunta- ja urheilutoimintaa järjestävistä yhdistyksistä nimitystä urheiluseura.

Innostusta ja rohkeutta vastuullisuustyöhön toivottaen,
2.5.2026 Mikkelissä

Terhi Venäläinen

Hankeasiantuntija

Vastuullisuus Etelä-Savon kuntien
liikuntatoiminnassa -hanke

Materiaali on tuotettu osana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Vastuullisuus Etelä-Savon kuntien liikuntatoiminnassa -hanketta 2024–2027.

MITÄ ON VASTUULLISUUS?

JÄ MIKSI IHMEESSÄ MEIDÄNKIN ON SE HUOMIOITAVA?

Vastuullisuudella tarkoitetaan kestäväää ja eettistä sekä lain mukaista toimintaa. Vastuullisuus urheiluseuran toiminnassa pitää sisällään mm. negatiivisten ympäristövaikutusten vähentämisen, reilun kilpailun, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisen, turvallisuuden vahvistamisen, antidopingtoiminnan ja hyvän hallinnon.

MAAILMA MUUTTUU JA ERILAISET ILMIÖT NÄKYVÄT MYÖS LIIKUNTAYHTEISÖISSÄ. TARVITAAN YHTEISIÄ PELISÄÄNTÖJÄ, JOTTA TOIMINTA ON TURVALLISTA JA KESTÄVÄÄ.

Tekee yhteistyötä yli laji- ja organisaatorajojen ja etsii uusia ratkaisuja aikamme haasteisiin.

Edistää reilua kilpailua.

Vahvistaa ihmisten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Järjestää toimintaa turvallisesti (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus huomioiden).

VASTUULLINEN TOIMIJA

Noudattaa lakia ja hyvän hallinnon periaatteita.

Edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Pitää nollatoleranssia rasismille, kiusaamiselle ja syrjinnälle.

Pyrkii minimoimaan toiminnan suorat ja epäsuorat negatiiviset ympäristövaikutukset.

Pyrkii maksimoimaan toiminnan positiiviset ympäristövaikutukset.

VASTUULLISUUSSUUNNITELMAN VALMISTELU

Kun seurassa tai yhdistyksessä päätetään laatia vastuullisuussuunnitelma, on tärkeää miettiä heti alusta alkaen, miten suunnitelma viedään käytäntöön ja miten siitä viestitään. Suunnitelma, joka ei jalkaudu tai näy arjen toiminnassa, on jo lähtökohtaisesti turha. Työn onnistunutta jalkauttamista tukee se, että keskeiset toimijat otetaan mukaan jo valmisteluvaiheessa. Kun seuran toimijat pääsevät osallistumaan suunnitelmatyöhön, sitoutuminen vahvistuu ja mahdollisten muutosten toteuttaminen seuran arjessa helpottuu.

Jokainen seura tai yhdistys on omanlainen. Seuran toimintaan vaikuttavat paitsi lajit ja perinteet, myös toimintakulttuuri, jäsenistö sekä yhteiskunnan muutokset. Siksi myös vastuullisuussuunnitelman tulee olla urheiluseuran näköinen ja käytännönläheinen.

POHDI AINAKIN:

Ketä tarvitaan mukaan? Esimerkiksi hallituksen jäsenet, työntekijät, valmentajat, vapaaehtoiset, harrastajat, pelaajat ja keskeiset sidosryhmät.

Millaista tietoa tarvitaan nykytilanteesta? Mitä seurassa jo tehdään hyvin ja missä on kehittämistarpeita? (Hyödynnä liite: [Urheiluseuran vastuullisuuden nykytila matriisi](#))

Miten seuran jäsenet osallistetaan? Voidaanko kerätä näkemyksiä esimerkiksi keskusteluissa, kyselyillä tai työpajoissa?

Missä muodossa suunnitelma tehdään? Valmistellaanko esimerkiksi erillinen asiakirja vai koo-taanko osaksi toimintasuunnitelmaa.

Miten työstä ja sen tuloksista viestitään? Miten kerrotaan jäsenille, toimijoille ja sidosryhmille, mitä on tehty, miksi ja miten se näkyy arjessa?

ESIMERKKI PROSESSISTA:

1

TYÖRYHMÄN JA VASTUUHENKILÖN NIMEÄMINEN.

Nimetään hallituksessa vastuullisuusvastaava johtamaan työtä sekä työryhmä valmistelemaan suunnitelmaa.

2

VASTUULLISUUDEN OSA-ALUEIDEN KÄSITTELY YKSI KERRALLAAN.

Nykytilan, kehittämiskohteiden ja jo hyvin toimivien asioiden rohkea tunnistaminen ja tunnustaminen vastuullisuuden näkökulmasta.

3

URHEILUSEURAN JÄSENISTÖN OSAAMISEN JA NÄKEMYSTEN HYÖDYNTÄMINEN.

Laajemman näkemyksen ja kokemusten kerääminen kyselyin, keskusteluin ja/tai työpajattaen.

4

JOKAISESTA OSIESTA KONKREETTISTEN KEHITTÄMISKOHTEIDEN VALITSEMINEN.

Esimerkiksi 1–3 keskeistä kehittämiskohdetta.

5

TOTEUTUS, SEURANTA JA VASTUUHENKILÖT.

Vastuiden jakaminen ja aika-taulutus. Vastuuta on hyvä jakaa useammalle henkilölle.

6

TOIMINTAPERIAATTEISTA VIESTIMINEN JÄSENILLE JA TOIMIJOILLE SELKEÄSTI JA RIITTÄVÄN USEIN.

Turvallisessa seurassa jokainen voi tulla mukaan toimintaan ilman pelkoa kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä tai ulkopuolelle jättämisestä. Turvallinen toimintaympäristö rakentuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta sekä siitä, että seura toimii yhdenvertaisesti,

saavutettavasti ja osallistavasti. Käytännössä tämä näkyy yhteisinä periaatteina ja toimintatapoina, selkeinä vastuina ja käytäntöinä miten epäkohtia ehkäistään, tunnistetaan ja käsitellään.

Tarkistuslista:

- Seurassamme/joukkueessamme on kirjalliset pelisäännöt tai turvallisemman tilan periaatteet.
- Meillä on kirjallinen toimintamalli epäasialliseen käytökseen puuttumiseen sekä tiedossa oleva yhteyshenkilö, häirintäyhdyshenkilö tai muu vastaava.
- Vastuuhenkilön yhteystiedot ja/tai muu tapa ilmoittaa epäkohdasta löytyvät verkkosivuiltamme tai muualta helposti saavutettavasta paikasta.
- Perehdytämme uudet toimijat toimintaperiaatteisiimme, pelisääntöihimme ja turvallisuuskäytäntöihimme.
- Tarkistamme lasten ja nuorten kanssa toimivilta rikostaustan.
- Arvioimme harjoitus- ja kilpailuolosuhteiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta säännöllisesti.
- Seurassamme on keinoja tukea taloudellista saavutettavuutta, kuten välinelainaus, kierrätys tai harrastustuki.
- Viestintämme on selkeää, ymmärrettävää ja mahdollisuuksien mukaan myös selkokielistä tai monikielistä.
- Toimintamme on mahdollisimman saavutettavaa eri ikäisille, eri kieli- ja kulttuuritaustoista tuleville sekä toimintarajoitteisille ihmisille.
- Ensiapuvälineet ovat saatavilla, ja vastuuhenkilömme tietävät, kuka antaa ensiavun.
- Häätätilanteen toimintaohjeet ovat tiedossamme ja helposti löydettävissä.
- Nimeämme harjoituksille, leireille ja tapahtumille vastuuhenkilön.
- Kuulemme jäseniämme, harrastajiamme, vapaaehtoisiamme ja huoltajiamme säännöllisesti esimerkiksi kyselyillä, keskusteluilla tai työpajoilla.

TEEMA 2

EKOLOGINEN VASTUULLISUUS JA TAPAHTUMAT

Seuratyössä ympäristövastuu syntyy pienistä mutta toistuvista valinnoista: miten kuljetaan harjoituksiin ja peli-/kilpailureissuihin, miten hankintoja tehdään, miten varusteita käytetään ja kierrätetään, miten jätteet lajitellaan ja miten tapahtumat suunnitellaan ja toteutetaan. Yksittäisen henkilön tekemisillä ei välttämättä ole suurta merkitystä, mutta kun koko urheiluyhteisö alkaa toimia ympäristö vastuullisesti, vaikutus on huomattava.

EKOLOGISEN VASTUULLISUUDEN EDISTÄMISESSÄ SEURAN TOIMINNASSA ON TÄRKEINTÄ TUNNISTAA OMAN TOIMINNAN SUURIMMAT YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET, TEHDÄ KONKREETTISIA PARANNUKSIA VÄHITELLEN JA VIESTIÄ NIISTÄ AVOIMESTI JÄSENILLE, HARRASTAJILLE JA MUILLE TOIMIJOILLE.

Tarkistuslista:

- Kannustamme saapumaan harjoituksiin, peleihin, kilpailuihin ja tapahtumiin jalan, pyörällä, joukkoliikenteellä tai kimpppydein.
- Seurassamme on välineiden, varusteiden ja materiaalien kierrätys- ja/tai yhteiskäyttökäytäntö.
- Meillä on yhteiset ohjeet tilojen siisteydestä, jätteiden lajittelusta ja energian säästämisestä.
- Tapahtumissamme on vesipisteitä, ja suosimme omien juomapullojen käyttöä.
- Huomioimme tarjoiluissa kasvisvaihtoehdot, lähiruoan ja ruokahävikin minimoinnin.
- Vertailemme hankinnoissa vastuullisuutta, pitkäikäisyyttä, huollettavuutta ja tarpeellisuutta – emme vain hintaa.
- Pyrimme tapahtumien suunnittelussa minimoimaan negatiiviset ympäristövaikutukset ja huomioimaan saavutettavuuden.
- Tapahtuman jälkeen jätämme paikan vähintään yhtä siistiin kuntoon kuin tullessamme.
- Viestimme avoimesti ympäristötoistamme ja kannustamme jäseniämme ympäristövastuullisiin valintoihin.
- Arvioimme säännöllisesti, missä toimintamme suurimmat ympäristövaikutukset syntyvät ja mitä niille voidaan tehdä.

TEEMA 3 *HYVÄ HALLINTO JA VIESTINTÄ*

Hyvä hallinto urheiluseuran toiminnassa tarkoittaa käytännössä sitä, että seuraa johdetaan lain, seuran sääntöjen ja yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti, avoimesti, vastuullisesti ja jäseniä osallistaen. Hyvä hallinto on toiminnan läpinäkyvyyttä, selkeitä vastuuta ja luottamusta rakentavaa viestintää.

Hyvä hallinto urheiluseurassa on avointa, sääntöjen mukaista, osallistavaa ja vastuullista tapaa johtaa seuraa niin, että jäsenet voivat luottaa toimintaan, vaikuttaa siihen ja kokea olevansa mukana turvallisessa ja reilussa yhteisössä.

Tarkistuslista:

- Seuramme säännöt sekä keskeiset asiakirjat ovat ajan tasalla ja helposti löydettävissä verkkosivuiltamme.
- Päätöksentekomme on avointa ja sääntöjen mukaista, ja viestimme hallituksen päätöksistä sovitulla tavalla.
- Toimintasuunnitelma, talousarvio, toimintakertomus ja tilinpäätös ovat jäsenten saatavilla.
- Taloudenhoitomme on läpinäkyvää, huolellista ja pitkäjänteistä.
- Hallituksemme roolit, vastuut ja työnjako on sovittu.
- Jäsenillämme on aito mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Keräämme jäseniltämme säännöllisesti palautetta ja kehittämisideoita ja kerromme, miten palautetta on hyödynnetty.
- Viestintämme on ajantasaista, ymmärrettävää ja mahdollisimman saavutettavaa. Meillä on kriisiviestinnän vastuuhenkilö tai vähintään sovittu toimintatapa poikkeustilanteisiin.
- Seurassamme epäkohtiin ja väärinkäytöksiin puututaan asianmukaisesti.
- Viestimme vastuullisuudesta, arvoistamme ja toiminta periaatteistamme säännöllisesti.

Aloita yhdestä tärkeästä asiasta. Tee se näkyväksi. Palaa siihen säännöllisesti. Näin huomaat, että vastuullisuus muuttuu puheesta teoksi.

ITSEARVIOINTIMATRIISI

URHEILUSEURAN NYKYTILA-ANALYYSIIN

Hyvä hallinto, turvallisuus, osallisuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo, viestintä ja ympäristövastuu.

Tämän itsearviointimatriisin tarkoitus on auttaa seuraa muodostamaan yhteinen, dokumentoitu kuva nykytilasta. Arvioi jokainen väittämä asteikolla 1–4, kirjatkaa näyttö (esim. linkki, asiakirja, päätös, käytäntö) ja pohtikaa tarvit-tavat jatkotoimet.

ARVIOINTIASTEIKKO

- 1 = Ei toteudu / asia puuttuu**
- 2 = Toteutuu satunnaisesti tai osittain**
- 3 = Toteutuu pääosin**
- 4 = Toteutuu täysin ja siitä on näyttöä**

TÄYTTÖOHJE

- › Täyttäkää matriisi hallituksen, työntekijöiden ja tarvittaessa valmentajien / joukkueenjohtajien yhteisessä keskustelussa.
- › Kirjatkaa näyttö mahdollisimman konkreettisesti: esimerkiksi asiakirjan nimi, nettisivu, toimintatapa, vastuuhenkilö tai päivämäärä.
- › Merkitkää lopuksi tärkeimmät huomiot: mitkä kohdat ovat vahvuuksia, missä tarvitaan kehittämistä heti, ja mitkä asiat voivat odottaa.
- › Valitkaa lopuksi enintään 3 tärkeintä kehittämiskohdetta seuraaville 12 kuukaudelle.

A. HYVÄ HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEON AVOIMUUS

1 = Ei toteudu / asia puuttuu 2 = Toteutuu satunnaisesti tai osittain 3 = Toteutuu pääosin 4 = Toteutuu täysin ja siitä on näyttöä

	Väittäjä	1	2	3	4	Näyttö/huomiot
1.	Seuramme säännöt ovat ajan tasalla ja helposti löydettävissä.	☐	☐	☐	☐	
2.	Viestimme päätöksenteosta jäsenistölle avoimesti ja ymmärrettävästi.	☐	☐	☐	☐	
3.	Toimintasuunnitelmamme, talousarviomme ja toimintaker- tomuksemme / tilinpäätöksem- me ovat jäsenistön saatavilla.	☐	☐	☐	☐	
4.	Jäsenillämme on todellinen mahdollisuus osallistua päätök- sentekoon ja tehdä aloitteita.	☐	☐	☐	☐	
5.	Tunnistamme seurassamme esteellisyytilanteet, ja niitä koskevat käytännöt ovat selkeät.	☐	☐	☐	☐	

B. JOHTAMINEN, VASTUUT JA TALOUDELLINEN VASTUULLISUUS

1 = Ei toteudu / asia puuttuu   2 = Toteutuu satunnaisesti tai osittain   3 = Toteutuu pääosin   4 = Toteutuu täysin ja siitä on näyttöä

	Väittävä	1	2	3	4	Näyttö/huomiot
1.	Hallituksemme ja muiden toimijoidemme roolit ovat selkeät.	☐	☐	☐	☐	
2.	Perehdytämme uudet toimijat toimintatapoihimme ja vastuullisuuteen.	☐	☐	☐	☐	
3.	Käytämme varojamme tarkoituksenmukaisesti ja sääntöjemme mukaisesti.	☐	☐	☐	☐	
4.	Taloushallintomme käytännöt ovat selkeät eikä varojen käytössä synny epäselvyyksiä ("puurot ja vellit eivät mene sekaisin").	☐	☐	☐	☐	
5.	Puuttumme epäselvyyksiin, väärinkäyttöihin ja riskeihin asianmukaisesti.	☐	☐	☐	☐	

C. TURVALLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ, YHDENVERTAISUUS JA OSALLISUUS

1 = Ei toteudu / asia puuttuu   2 = Toteutuu satunnaisesti tai osittain   3 = Toteutuu pääosin   4 = Toteutuu täysin ja siitä on näyttöä

	Väittäjä	1	2	3	4	Näyttö/huomiot
1.	Seurassamme on yhteiset pelisäännöt tai turvallisemman tilan periaatteet.	☐	☐	☐	☐	
2.	Seurassamme on toimintamalli kiusaamisen, häirinnän ja epäasiallisen käytöksen ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi.	☐	☐	☐	☐	
3.	Seurassamme on nimetty yhteyshenkilö tai vastuuhenkilö, johon voi olla yhteydessä epäkohtien ilmetessä.	☐	☐	☐	☐	
4.	Toimintamme huomioi eri ikäryhmät, taustat ja toimintakyvyt sekä pyrkii yhdenvertaisuuteen.	☐	☐	☐	☐	
5.	Keräämme jäseniltämme, harrastajiltamme, vapaaehtoisiltamme ja huoltajiltamme palautetta ja hyödynnämme sitä toimintamme kehittämisessä.	☐	☐	☐	☐	

D. VIESTINTÄ JA SAAVUTETTAVUUS

1 = Ei toteudu / asia puuttuu   2 = Toteutuu satunnaisesti tai osittain   3 = Toteutuu pääosin   4 = Toteutuu täysin ja siitä on näyttöä

	Väittäjä	1	2	3	4	Näyttö/huomiot
1.	Viestintämme on ajantasaista, ymmärrettävää ja monikanavaista.	☐	☐	☐	☐	
2.	Seurassamme on sovitut viestinnän periaatteet ja vastuuhenkilö / vastuuhenkilöt.	☐	☐	☐	☐	
3.	Viestintämme tavoittaa eri kohderyhmiä (jäsenet, harrastajat, huoltajat, vapaaehtoiset, yhteistyökumppanit).	☐	☐	☐	☐	
4.	Viestimme vastuullisuudesta, arvoistamme ja toimintaperiaatteistamme näkyvästi.	☐	☐	☐	☐	
5.	Huomioimme viestinnässämme saavutettavuuden (selkeä kieli, tarvittaessa selkokieli tai monikielisyys).	☐	☐	☐	☐	

E. YMPÄRISTÖVASTUU JA KESTÄVÄT KÄYTÄNNÖT

1 = Ei toteudu / asia puuttuu   2 = Toteutuu satunnaisesti tai osittain   3 = Toteutuu pääosin   4 = Toteutuu täysin ja siitä on näyttöä

	Väittävä	1	2	3	4	Näyttö/huomiot
1.	Ohjaamme seurassamme kestävään liikkumiseen harjoituksiin, tapahtumiin ja kilpailuihin.	☐	☐	☐	☐	
2.	Suosimme seurassamme välineiden, varusteiden ja materiaalien kierrätystä tai yhteiskäyttöä.	☐	☐	☐	☐	
3.	Huomioimme tapahtumis- samme jätteiden lajittelun, kertakäyttötuotteiden vähentämisen ja siisteyden.	☐	☐	☐	☐	
4.	Huomioimme hankinnois- samme vastuullisuuden, pitkäikäisyyden ja tarpeellisuuden.	☐	☐	☐	☐	
5.	Viestimme avoimesti ympäristöteoistamme ja seuraamme niiden toteutumista.	☐	☐	☐	☐	

YHTEENVETO NYKYTILASTA

VAHVUUTEMME

**TÄRKEIMMÄT
PUUTTEET
JA RISKIT**

**NOPEAT
PARANNUKSET
SEURAAVAN 3
KUUKAUDEN
AIKANA**

**KOLME TÄRKEINTÄ
KEHITTÄMIS-
KOHDETTA
SEURAAVILLE
12 KUUKAUDELLE**

TOIMENPIDESUUNNITELMA

Kehittämiskohde	Toimenpide	Vastuhenkilö	Aikataulu	Miten seurataan

LIKUTAAAN JA URHEILLAAN VASTUULLISESTI

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

MIKKELI Liikuntapalvelut

Puumala

MÄNTYHARJU.

Sulkava

RANTA
SALMI

HIRVENSALMI
- Elämä ja urheilu -

Enonkoski